

FØROYA SOCIAL-DEMOKRAT

FRÆLSI

JAVNAÐUR

BRÓÐURSKAPUR

Nr. 52.

Lýsingaprisur fyri petitreglu: 30 oyr. á forsiðuni,
20 oyr. á 3. og 4. síðu. Vít stórrí lýsingum læst
avsláttur í prísinum.

Tírsdag hin 27. decembir 1932.

Kostar kr. 1,50 fjóðringsárið + Porto. Blaðið
verður bílagt á posthúsinum, brævasvarstodum
og skrivstovuni. Telf. 143.

6. árg.

**Føroya
Social-Demokrat**
ynskir øllum lesarum
sinum eitt gott og
eydnuríkt nýttár.

Hugs kot.

Nú eru jóladagarnir farnir afturum, og árið líður at enda. — Fyri okkara flokk í tí litla Føroyafólki eru ikki mangar hendingar at nevna, tað ikki er sort. —

Vit hava haft val til danatíng, men ikki er fólkið, her langt úti í havinum, enn komið so langt fram, at tað hevur lært at kenna sína vijkunartíð og hvat tí ténir best.

Vit vita, at har niðri situr eitt landastýri, sum er gingið út av tí flokki, sum nú er tann størsti í landinum, javnaðarflokkurin. Og so senda vit Føroyingar, sum yvirhovur eru smáfólk, fiskimenn og arbeiðarar, ein mann niður á danatíng, um hvønn vit óll vita, at hann stendur í mótsæði til ríkisstýrið. —

Hetta vil siga, at vit kasta hendur og fótur frá okkum, í tí vit ikki senda ein mann, sum kann tala okkara sak og nýðja teir — *tí tað er tað, hann skal!* — til at fata okkum og okkara kor, og so frætt gjørligt er, veita okkum ta hjálpi, okkum tørvar. Ikki sum ein almússa skal hjálpin koma, ikki sum eitt bein tveitt fyri ein hund, men sum tann hjálpin, foreldur geva børnum sínum, so tey fáa sett seg í veg til at koma sær fram í verðini. —

Eg eri ikki »national-økonom», eg eri ikki forur fyri at greiða, hvør leiðin er best at ganga, tá tann heilaga stundin kemur, at her skal tingast um *matar*. Men vit kunnu óll fata, at *her hjálpa ikki stór orð, ikki breggi, her skal sáttligheit, sáttligheit til!!*

Eg veit sera væl, at tað er ikki lætt at tala javnaðar-talu her hjá okkum, tá tað er um Føroyar—Danmark hon snarar seg. Tí tað grettir ikki, at spurningurin *Gronland* stingur høvdið fram. — Men sum her í blaðnum áður er skrivað, er tað eisini í hesum føri, at ein javnaðarmaður er best forur fyri at tala Føroyingars sak niðri hjá ríkisstýrinum.

Tað er brígdad, at Føroyar hava verið stjúkbarn í teim seinastu árum, hetta stýrið hevur so at siga ikki sergæð okkum. — Men sig mær tí foreldur og tí lærarar, er tað teimum børnunum, sum nærka seg tykkum og fegin vilja standa tykkum hjá, til retta hondina og við gleði fara við í kovan ella aðrastaðni at finna okkurt gott, ella er tað teim ódaddu, teim sum vísa tykkum bakíð ella rópa eftir tykkum ónd orð, ella á annan hátt sýna illvild móti tykkum, er tað teimum, spyrji eg, til sýna tykkara hjartans góðsku, er tað teim tí

geva góðar gávur. Vil tað ikki her í livinum vera so, at góðska elur góðsku.

Tað er menniskjansligt og fatuligt at tað verður sagt við okkum Føroyingar: »Tí senda okkum okkara mótsæðumann í skortin, hvat vilja tit, at vit skulu gera fyri tykkum? Nei, »lige for lige, naar Venskab skal holdes». Tí hjálpa okkara mótsæðumonnunum at forða fyri framburði í Danmark, tó til ongan orsök hava til at gera okkum illt, hvussi traman skulu tit tá vænta, at vit verða við at fara í kovan við tykkum og geva tykkum smør og drýl og rómastamp? Nei farið tit út og veltið — her hava tit lendi og sæðkorn — og fái tykkum so við egið arbeiði smør og drýl og rómastamp! Her hava tit tilboðið, arbeiðið nú sjálvir! Tilboðið er lendi og sæðkorn, arbeiðið so tit! —

Og sjálfstýrið, flokkurin sum vit hava ein mann, sum stendur einsamallur — ja, hvussi er tað, tað stendur — — — »den som ikke er med mig, er imod mig» — — — er tað ikki soleiðis?

— — — Vit hava eisini haft val av monnum til býarstýrið, og har hendi tað, at *alt umskiftist*, av tí at javnaðarflokkur okkara við sínum eina manni ræður *fyri borgum*, eg mundi sagt *borg-meistarar* — á ja, á ja, — — — »hvo ved, hvor nær mig er min Ende . . .» *Þ.*

Frýðka um búgvíð.

Soleiðis nevnt eitt lítið hefti sum frúgvín Helena Patursson sendi út fyri 20 árum síðani. Frúgvín tekur sær til inngangurorð hesi: Einki er vakurt, uttan tað er hent, og aðalevnið í heftinum er, at fremja heimayrki og vekja ans fyri sánnu vakurleika innanhygis. Nú so langa tíð aftaná at hetta var skrivað, er enn so stalt hjá okkum, at um ein vil skriva um hetta evni, kann heinleiðis takast uppافتار tað, ið frúgvín ber fram bæði tá hon visur á hvussu tað eitur at vera, og eisini tá hon setur fram ræðumyndir sum skilið er. So lítill er framgongdin hjá okkum, tá talan er um tað menn nevna kultur.

Eg skal taka uppافتار eftir henni:

Allur húsbúnaður eigur at vera til nytta og prýði í senn; einki eigur at kennast sum einans verandi til ifyllu; skapilsíð skal vera hent, liturin vakur. — Eg fái mær sess, sum eg kann nýta góðu hvíld í, eitt rámligt borð, sum er til at arbeiða á, og eg keypi mær mynd, ið eg kenni væl og sum eg havi eitt ella annað áminnið, so tað er mær til ugglis, men ikki fyri at hvør maður skal »beundra» tað.

Lítið hevur víðið hjá okkum uttan at tað er keypt stús. Vit keypa fegin húsbúnað frá presti og fátá og skrivara, sum teir ikki hilda at fara út av landinum við, og seta so hesar »mop-larnar» til at flenna í stovum okkara, har teir hóska sum floks-hattur til skjært og tryggju.

— Og hon tekur upp eftir Arne Garborg, hvat hann sigur um landsmenn sínar, ið hava misrøktað teirra gamla kultur og tjóðskaparlaga kunst:

..... stólar úr Wien, ost úr Haag, tað eigur at vera eitt frægari slag! Knívar úr Svoriki, ull úr Edinburgh, fransk korset og sweitar-ur, toy úr Hamborg, snús úr Rotterdam, ol úr Týsklandi, sýl frá Kjöpin-havn.

Skjótt er bóndin finur sum Parisarmaðurin, tað finnist einki norskt á garð-inum, plógvin er eingilsk, saksan amerikansk, arbeiðskonan svensk og tungan bronglar danskt; hann keypti í húsini fabrikk-gjørt kramm, — heimagjørt at eiga, var einki fyri hann!

Hann helt á við hesum meir og meir, til stovurnar vóru sum kráku-reiðr.

Har situr hann nú og trýr, hann er ein maður, men við hvørt er tað tó, sum hann ikki er glaður.

Mætari man tað ikki vera hjá okkum, leggur frúgvín aftur — og tíverri fer nærum tað sama at kunna sigast enn 20 ár aftaná.

Væl er tað longu gjørt munagott arbeiði fyri aftur at framala heimayrki, og í kvøldskúlum verður ungfolk hjálpt til sjálvt at gera sær húsbúnað, men enn liggur tað í órøkt, at venja upp ansin fyri sonnum vakurleika, at virka saman vakurt, hent og heimligt, í tey fyriféttir, ið nýtt verða, eru okkum fremmand og óhóskandi og hava onga stóðu hjá okkum, og eru annans úr tí vánaligasta, ið fást kann uttanfrá. Vit mugu sjálvi skapa okkum fyrihjálpin, so tey hóska í endamáli, við hava ætla, og mugu sjálvi streva fram at tí »kulturis», ið neyðugur er at vinna sær, fyri at kunna skapa sánnu vakurleika uttan um okkum.

Eftir frúnni Ellen Key tekur frúgvín Patursson eisini hetta upp:

Hví er tann stutta floskan við tí tjúcka hálsinum ljótari enn tann langa mjáa? Tí tað er ívørligari at skeinkja av tí tjúcku. Hví er tann einlitaði blómsteypin vakrari enn hin málaði? Tí tann málaði spíllur tær frisku blómurnar, sum eg keypti mær steypin til. Hví kann eg ikki torga eftirgjørð blómur? Tí tær herma eftir teim frísku og natúrligu. Hví er bórðiskur vakrastur, táð hann einans er prýddur um tromma, men ljótur, táð ein genta ella eitt hús er málað í hólmunum? Tí tað er ónosligt at eia oman av einum húsi ella oman av einari gentu.

Við at spyrja seg savorðin *hví*, heldur frúgvín, fær ein ívæleyst gloggri skil millum yndi og missyndi, prýði og óvugt stás, hent og óhent, hugnaligt og óhugnaligt.

Hugsandi.

„Eitt barn er okkum borið,
ein sonur okkum gívin!“

Mítt hjarta var gríðleyst
og míðleyst mítt stig,
eg fjaðkaði fríðleyst,
— eg fann ongan fríð!

Á gudvígðum fíndi
eg trúði, eg stóð,
tá hoyrði eg ringdi
eitt fagurt klokkljóð:

„Eitt barnið er borið“
til Jarðarrikis fríð,
og hvussu enn er vorðið
til hetta barnið tá biðja!

Brátt upp varð eg rívin,
blítt ljóðar ein rodd:
„Ein sonur er gívin“,
óll sár verða grodd.

um tá bert vilt trúgva,
hann krossleiddan leið,
so at tú kams búgva
hjá honum ævisskeið!“

Tá fríðfult seig niður
í hjarta mítt trúgv,
mær sælasti fríður
í barni tók búgv!

Eg niður á tógva
í bønini neig:
„Á barnið eg trúgvi,
sum her niður steig.

Nú tú ert mítt álít,
eg komi til tín,
hjá tær er tað sáligt,
tín fríður er mín!

Men eingin kom fríður,
ei gleði eg fann,
— Eg tveitti meg niður,
sárt gráturin rann!

Hvat kenslurnar siga
tað sakar meg ei,
um klokurnar tuga,
um torfor er leið!

Tí orðið er grundin,
eg nú byggi á,
— o, sál var tann stundin,
tá sonin eg sá!

Ei barni kundi bjarga
mær úr míni neyð,
tá synd mín var fargað
sum droyri alreyð!

„Ein sonur er gívin“,
tað veitti mær lagn,
tann sonur er blivin
nín dýrasta ogn!

Petur Ásgarð.

Fra Amtet.

Thorshavn, 23.—12.—32.

Ifølge Telegram fra Justitsministeriet er der i Dag stadfæstet midlertidig Lov for Færøerne om Pantsætning af Fangst af af saalydende Indhold, der er i Overensstemmelse med Lagtingets Vedtagelse af 10. Oktober 1932:

»Enhver, der driver Fiskeri, skal kunne give Underperant i Fangten i Aaret 1933 for Laan, som ydes til Udrustning og Drift af Fiskerfartøjer.»

Hvilket herved meddeles.

Ringberg.

**Forslag til Lov for Færøerne
om
Afskaffelse af Sundhedspas
for Skibe.**

Den i § 8 i Lov af 21. Marts 1855 om Ophævelse af den kgl. Enehandel paa Færøerne, jfr. Lov Nr. 368 af 19. December 1911 om Sundhedspas for Handelskibe, indeholdte Bestemmelse om, at til Færøerne ankomende Skibe skal være forsynet med Sundhedspas, ophæves.

Bemærkninger til Lovforslaget.

Af den franske Regering er der rejst Spørgsmaal om Danmarks Tiltrædelse af en international Overenskomst om Afskaffelse af Sundhedspas for Skibe.

Da der for Færøernes Vedkommende ifølge § 8 i Lov af 21. Marts 1855 om Ophævelse af den kongelige Enehandel paa Færøerne, saaledes som denne Bestemmelse er ændret ved Lov Nr. 368 af 19. December 1911 om Sundhedspas for Handelskibe, stadig bestaar Pligt for Handelskibe, der fra fremmede Plads kommer til Færøerne, og for Skibe, der fra indenlandsk Sted udgaar til Færøerne, til at medføre Sundhedspas, kan Overenskomsten ikke tiltrædes for Færøernes Vedkommende uden Ændring af nævnte Lov.

Efter den Udvikling, Samfærdselsmidlerne og Efterretningssvesenet er undergaaet i de senere Aar, maa Justitsministeriet imidlertid anse det for uforødent stadig at opretholde disse Bestemmelser, der heller ikke synes at have synderlig Effektivitet. Amtslagen paa Færøerne har saaledes oplyst, at Handelskibe, der ankommer til Færøerne fra Udlandet, meget ofte har rent Sundhedspas, uanset at der paa Afgangstedet hersker smitsomme Sygdomme af farlig Karakter. Det maa derfor antages, at de nugældende Karantænebestemmelser for Færøerne, jfr. Lov Nr. 4 af 8. Januar 1872 og Bekendtgørelse Nr. 26 af 25. Februar 1897 med senere Ændringer, samt Lov Nr. 177 af 1. April 1921 hvorefter alle til Færøerne ankomende Skibe, forinden de besejler andre Havne her paa Øerne skal anløbe en af de af Justitsministeriet efter Lagtingets Indstilling godkendte Klareringshavne, frembyder tilstrækkeligt Værn mod smitsomme Sygdommes Indtrængen paa Færøerne.

Justitsministeriets har under Hensyn hertil, efter stedfunden Brevveksling med Indenrigsministeriet, Ministeriet for Søfart og Fiskeri samt Sundhedsstyrelsen, i den i 1932 afholdte ordentlige Samling forelagt Færøernes Lagting Spørgsmaalet om Ændring i de foran citerede Bestemmelser, og Lagtinget har enstemmigt indstillet, at Lovgivingen ændres saaledes, at Sundpas afskaffes.

Lagtingets Indstilling er end-